

Obsah

Predhovor

1. kapitola Vedecký realizmus

Úvod	13
1.1 Základné pojmy	14
1.2 Nepozorovateľné entity a procesy	17
1.3 Vedecký realizmus a vedecké teórie	19
1.4 Úspech vedy: No-miracles argument	20
1.5 Pesimistická meta-indukcia	22
1.6 Nedourčenosť	24
1.7 Abdukcia	28
1.8 Štrukturálny realizmus	28
1.9 Sociálny konštruktivizmus, empirizmus a konštruktívny empirizmus	32
Záver	38
Otázky	39
Summary: Scientific Realism	40

2. kapitola Problém indukcie

Úvod	45
2.1 Formulácia problému indukcie	46
2.2 Humor logický a psychologický problém indukcie	47
2.3 Princíp indukcie	49
2.4 Chyba petitio principii a problém nekonečného regresu	50
2.5 Problémy apriorizmu pri zdôvodňovaní indukcie	52
2.6 Hempelov paradox confirmácie	55
2.7 Goodmanova nová záhada indukcie	57
2.8 Prečo pravdepodobnostná podpora nie je induktívna	60
2.9 Prečo deduktívna závislosť nie je zdôvodnením	63
Záver	66

Otázky	68
Summary: Problem of Induction	69

3. kapitola Problém demarkácie

Úvod	75
3.1 Demarkačné kritérium čoho?	76
3.2 Kritériá prekladu	78
3.3 Kritériá verifikovateľnosti/potvrdiviteľnosti	80
3.4 Tri dogmy logického empirizmu	83
3.5 Popperovo demarkačné kritérium falzifikovateľnosti	87
3.6 Je metafyzika súčasťou empirickej vedy?	92
3.7 Falzifikovateľnosť ako kritérium čoho?	94
Záver	98
Otázky	99
Summary: Problem of Demarcation	100

4. kapitola Metóda falzifikácie

Úvod	105
4.1 Asymetria medzi verifikáciou a falzifikáciou a Duhemov problém	106
4.2 Duhem-Quinova téza a problém nedourčenosti	108
4.3 Užitočnosť hypotetických falzifikácií	112
4.4 Testovateľnosť falzifikujúcich tvrdení ako riešenie Friesovej trilemy	115
4.5 Asymetria medzi akceptáciou a odmietnutím a revízia princípu empirizmu	120
4.6 Rozhodujúce experimenty a problém nedourčenosti	123
4.7 Argumentovať úspechom či neúspechom vedy?	126
4.8 Nutnosť revízie epistemickej požiadavky vedeckého realizmu	129
Záver	133
Otázky	134
Summary: Method of Falsification	135

5. kapitola Čas, priestor a časopriestor

Úvod	141
------------	-----

5.1	Realistické a antirealistické prístupy k času	143
5.2	Subjektivistické a konvencionalistické chápanie času	143
5.3	Čas ako zmena	146
5.4	Čas a prírodné zákony	148
5.5	Relačné a substanciálne chápanie času	148
5.6	Relačné a substanciálne chápanie priestoru	152
5.6.1	Terminológia	152
5.6.2	Argumenty	155
5.7	Plynutie času	157
5.8	Časopriestor a relativita pohybu	160
5.9	Časopriestor a relativita simultánnosti	167
5.10	Štvordimenzionálny svet	169
	Záver	171
	Otázky	172
	Summary: Space, Time, and Spacetime	174

6. kapitola Kauzalita

	Úvod	179
6.1	Kauzálne reláta	180
6.2	Singularistické a univerzalistické chápanie kauzality	181
6.3	Teórie kauzality	182
6.3.1	Regularitná teória	183
6.3.2	Kontrafaktuálna teória	186
6.3.3	Manipulačná teória	191
6.3.4	Procesuálne teórie	195
6.3.5	W. Salmon a P. Dowe	196
6.3.6	Kritický pohľad na procesuálne teórie	198
6.3.7	Možný vývoj fyzikalistických teórií príčinnosti	201
	Záver	202
	Otázky	204
	Summary: Causation	206
	Slovenský glosár	213
	English glossary	225
	Literatúra	237
	Menný a vecný register	247